

Välkommen till Bottnaryd och Kolarleden!

Hembygdsföreningen i Bottnaryd arbetar för att både bevara och utveckla sin bygd. Här bjuds på en promenadslänga med natur- och kulturuplevelser. Starten av leden är vid södra delen av sjön Stråken. Man kan gå rundslängan åt vilket håll man vill men vi rekommenderar att man börjar med att gå norrut till platsen där det en gång legat ett cementgjuteri, nr 1 på kartan.

När man går här längs med sjön och sedan i skog och vid gläntor är det svårt att förstå att det varit full aktivitet här förr. Kolare har tidvis bott i kolarkoja här för att framställa kol i kolmilor. En bit av Kolarleden får du gå på den gamla banvallen där tåget mellan Borås och Jönköping gick. Fyra ångbåtar trafikerade sjön för att forsla timmer...

I dag är det en miljö som bjuder på lugn och ro samt upplevelse genom att ta del av information om gamla tider på de skyltar som Hembygdsföreningen arbetat fram.

Bottnaryds Hembygdsförening

Bottnaryds Hembygdsförening bildades den 2 november 1940. Då fanns stort intresse för hembygden. En bidragande orsak var att man två år tidigare hade firat 300-årsminnet av bildandet av kolonin Nya Sverige på nationell nivå. Nya Sverige ligger i Delaware i Amerika och bildades år 1638. Bottnarydssonen Johan Printz blev kolonins mest berömda personlighet och var dess guvernör åren 1643-1653.

Initiativtagare och eldsjäl i den nybildade Bottnaryds Hembygdsförening var major Enok Carlsson på Häveryd. Han blev också dess första ordförande och ledare i många år.

Hembygdsföreningen är mycket aktiv med bl.a. ett brett årligt program som man kan ta del av genom att besöka hembygdsgården eller deras hemsida.

Mer info. www.hembygd.se/bottnaryd

Hembygdsgården Reveln

Hembygdsgården i Bottnaryd kallas för Reveln. Den ligger på udden mellan Gårdssjön och Västersjön strax väster om Bottnaryds samhälle och kyrka.

År 1944 fick föreningen, som gäva av pastoratet, en gammal ryggåsstuga som stod i Lilla Klerebo. Den flyttades till Hembygdsgården Reveln. Några år senare fick föreningen en loftbod av Domänverket. Den stod på Lilla Älgåsen och flyttades också till Reveln. Den tredje stugan som flyttades dit var en knuttimrad stuga från Bäckanäs.

När stormen Per (2007) lade ner furor i Hembygdsföreningens närhet väcktes tanken på att bygga en egen 10 m lång kyrkbåt. År 2008 invigdes den med pompa och ståt och finns nu att beskåda på Hembygdsgården. Föreningen har byggt bryggor i Västersjön vid Hembygdsgården och Gårdssjön vid Bottnaryds kyrka. Båten används vid högtidligheter som tex konfirmation och bröllop.

Kolarleden

Vandringsled: Öster om Bottnaryd
Total längd: 3,5 km

Kolarkojan, längs med Kolarleden, vid Stråken.

Sevärt utmed leden

1 Cementgjuteri. Vid Stråkens strand anlades ett cementgjuteri av Domej från Tolabo 1947. Industriråvaran grus fanns i grusåsen nära gjuteriet och vatten togs från sjön. Produktionen utgjordes av hålstenar till husgrunder. Gjuteriet produktion upphörde i början av 1950-talet.

2 Kolning och järnframställning. Träkolet framställdes genom upphettning av ved med begränsad lufttillförsel i kolgropar eller i kolmilor. Det tog 10-12 dygn att framställa kolet och därefter skulle det svalna några dygn. Kolaren bodde då i kolarkojan under denna tid eftersom milan måste övervakas dag som natt. Här ses rester av en mila.

3 Kolarkoja. Kolarkojan var den bostad som kolaren bodde i under kolningsarbetet. Resterna efter en kolarkoja syns vanligen i form av en u-formad vall eftersom väggarna oftast var täckta med jord. Här finns en nybyggd kolarkoja att gå in i samt grillplats utanför.

4 Tjärbränning. Trätjära användes för att impregnera och skydda olika slags träkonstruktioner som blev utsatta för väder och vind t.ex. båtskrov och bryggor. Tjärbränning är en gammal teknik känd redan av antikens greker. Bränningen skedde i trattformade gropar grävda i marken eller i tjärdalar som är långsträckta och lutande diken.

5 Bottnaryds urskog. Naturreseptatet Bottnaryds urskog är en mycket gammal barrskog, märkt av ålder och vind. Torrakor (torkade träd) och omkullfallna träd ligger orörda och berättar om hur de en gång besegrats av väderets makter. I en dalgång ligger en liten myr som ett blänke, som ger variation och är ett vattenhål för djuren.

6 Ulricehamnsbanan (Pinebobanan). Här går man på Ulricehamnsbanan som ingick i järnvägen Borås – Ulricehamn – Jönköping. Arbetet med att bygga Ulricehamnsbanan startade 1928 och höll på i tolv år som ett AK-arbete, den tidens projekt för arbetslösa. Detta var den sista järnvägen i Sverige som byggdes med handkraft av riktiga rallare. Trafiken lades ner 1960 och rälsen togs bort 1965 – 1966.

7 Stenbrott. När Ulricehamnsbanan byggdes behövdes stenblock för att bl.a. göra stadiga kanter till banvallen och vägtrummor som ledde undan vatten på vissa ställen. Dessa små stenbrott var vanliga men är svåra att upptäcka i dag. Brytningsplatser känns igen på

brottytor i berget eller huggna block som lämnats under arbetets gång.

8 Lintorkningsgrop. Lin är en av de viktigaste kulturväxterna och ett av de äldsta materialen som använts till framställning av textilier. Lin har odlats i Sverige från 800-talet f. Kr. För att få linstråna tillräckligt torra efter rötningen torkades de i uppvärmda linberedningsgropar.

9 Stigar och vägar. Under järnåldern blev det allt vanligare med häst och det utvecklades ett nät av ridstigar mellan byarna. I dag kan vi följa präster, kungar och andras färdvägar i landskapet tack vare de många hålvägar som avslöjar var ridstigarna dragit fram. Särskilt väl syns de i sluttande terräng där erosionen varit som störst.

10 Budsbron. Vi ser resterna av det gamla torpet Budsbron som först beboddes av Hans och Ingeborg Andersson på 1750-talet. Detta var bebott ända tills det nya torpet byggdes omkring år 1900 uppe på höjden. Första delen i namnet, Bud-, kommer troligen från gamla postväsendet.

11 Klosterbackens stensättning. Under järnåldern fanns speciella platser som var särskilt heliga. Här kan ha varit en grav eller ett minnesmärke över någon som dött. Om denna stensättning är en grav vet man egentligen inte...

12 Övergivna åker. I detta område finns övergivna åkrar bestående av tre terrasserade ytor längs med sluttningen. Övergivna åkrar brukar även benämnas foråkrar eller fossila åkrar och är spår efter tidigare odling. Spåren av dessa kan dateras från bronsålder ända fram till 1800-talet.

13 Kollada. Rester av en lada för lagring av kol. Kolet framställdes i kolmilor och transporterades på Stråken till bl.a. Ryfors bruk och Tabergs masugn för att användas vid framställningen av järn.

14 Flottnig på Stråken. På vintern körde bönderna timmer och massaved till Stråkens södra ände och när våren kom flottades timret och massaveden till Vaboholm, Västra Kärr, Tidafors och Ryfors. Fyra ångbåtar från de olika bolagen skötte transporterna på sjön från omkring 1900 och till början av 1930-talet.

